

Po 70 letech a 1 dni opět na letišti v Letňanech. Renovovaný exponát VZLÚ TOM-8 byl převezen do Staré Aerovky

24.4.2026 - | Vojenský historický ústav Praha

Den po výročí 70ti let od prvního zkušebního letu se prototyp československého cvičného letounu VZLÚ TOM-8 opět „podíval“ na letiště, odkud startoval. Stalo se tak při převozu renovovaného stroje z dílen LOM PRAHA, s. p. do areálu Stará Aerovka. Pracovníci LOM PRAHA s. p. a VHÚ Praha museli zastavit provoz v ulici Polaneckého, aby traktor s nezvyklým přívěsem - letadlem - mohl projet z jednoho areálu do druhého. Zrenovované letadlo si mohou zájemci prohlédnout při zahájení 58. sezony Leteckého muzea Kbely v sobotu 25. dubna.

Nezvyklé dopoledne zažili řidiči, kteří po deváté hodině ráno projížděli v pátek 24. dubna Polaneckou ulicí v Praze-Kbelích. Zastavili je muži v reflexních bundách se zastavovacími terči, aby umožnili průjezd traktoru, který táhl letadlo. Pracovníci Vojenského historického ústavu Praha a LOM PRAHA, s. p. přepravovali zrenovovaný prototyp cvičného letounu VZLÚ TOM-8. Stalo se tak den po 70. výročí prvního zkušebního letu tohoto letounu. Právě z letiště v Letňanech jej pilotoval zkušební pilot Ludovít Dobrovodský. (23. 4. 1955).

Tímto „výročním“ převozem byla zakončena renovace letounu v Závodu letadel LOM PRAHA, s. p., kterou pro VHÚ Praha jeho zaměstnanci provedli a navrátili mu podobu blízkou původnímu stavu. Při renovaci byl dokonce znovu oživen i jeho motor.

Renovovaný letoun bude představen veřejnosti v soboru 25. dubna při slavnostním zahájení 58. sezony Leteckého muzea Kbely. **V tomto článku** se dozvíte, co vás zítra čeká.

Do sbírky Vojenského historického ústavu Praha se dostalo pouze torzo tohoto letounu. Byl zachráněn z Dětské psychiatrické léčebny v Opařanech v červenci 1967. Ve velmi špatném stavu byl následně předán k opravě do VZLÚ Praha. První renovace byla dokončena v červenci 1968 a letoun byl poté až do roku 1972 vystavován v expozici Leteckého muzea Kbely.

V letech 1973 až 1978 na něm byla provedena generální oprava ve Vojenských leteckých opravárnách v Čáslavi. Při ní se však ztratil původní unikátní motor Praga M-208C i elektricky stavitelná vrtule V-421. Oba agregáty byly nahrazeny podobnými z letounu L-60 Brigádýr.

Historie letounu

Letoun TOM-8 vznikl v polovině 50. let ve Výzkumném a zkušebním leteckém ústavu v Praze-Letňanech pod vedením konstruktéra Ing. Karla Tomáše. Projekt reagoval na požadavek vojenské správy na moderní pokračovací cvičný letoun, který by v budoucnu nahradil stroje C-11. Konstrukčně šlo o dvoumístný celokovový dolnoplošník s přídovým podvozkem, určený pro pokročilý pilotní výcvik včetně akrobacie, navigace i základních bojových úkolů.

Zkušební provoz prokázal dobré letové vlastnosti letounu, jeho další vývoj však provázely problémy, především s pohonnou jednotkou. Do projektu navíc zasahovaly změny požadavků ze strany vojenské správy i celková reorganizace leteckého průmyslu. Přestože se uvažovalo o modernizované verzi a přípravě menší ověřovací série, vývoj se postupně opožďoval a prodražoval.

Zásadní zlom přinesla změna koncepce pilotního výcviku na přelomu 50. a 60. let, kdy bylo rozhodnuto upřednostnit výcvik na proudových letounech. Projekt TOM-8 tak byl kolem roku 1960 ukončen, aniž by se letoun dočkal sériové výroby.

Dochovaný prototyp se stal cenným dokladem jedné z neuskutečněných cest vývoje československého letectví. V průběhu desetiletí však jeho stav postupně degradoval, což vedlo k rozhodnutí o jeho komplexní renovaci, kterou provedli odborníci státního podniku LOM PRAHA ve spolupráci s Vojenským historickým ústavem Praha. Cílem bylo navrátit stroj co nejvěrněji do podoby z období jeho zkoušek ve VZLÚ.

Připomeňte si články, které jsme o letounu TOM-8 psali a porovnejte staré snímky s novými záběry:

Renovovaný VZLÚ TOM-8 převzal ředitel VHÚ Praha. Veřejnost letoun uvidí 25. dubna

Renovace unikátního letounu VZLÚ TOM-8 se blíží ke konci

Převoz VZLÚ TOM-8 OK-08 do sbírky VHÚ

VZLÚ TOM-8 OK-08, výr. č. 4

<https://www.vhu.cz/po-70-letech-a-1-dni-opet-na-letisti-v-letnanech-renovovany-exponat-vzlu-tom-8-byl-prevezen-do-stare-aerovky>